నివేదిత

మధుసూదనం, సుందరి, భావరాజు దగ్గిర దగ్గిర ఒకేసారి పరిచయమయ్యారు నాకు. సుందరితో పరిచయం ఎలా జరిగిందీ చెప్పాలంటే, ఒక చిన్న కథ చెప్పవలిసిందే!

విశాఖ బదిలీ అయిన నాటి మాట. వెళ్ళి ఉద్యోగంలో చేరాను. ఆఫీసులో తాత్కాలికంగా మకాం పెట్టి, అద్దె కొంపల వేట ప్రారంభించాను. చెప్పులు పూర్తిగా అరిగి, పనికిరానంతగా పాడైపోలేదు కాని, అరిగి పోవటం ప్రారంభించాయి.

ఖాళీగాఉన్న కొద్ది కొంపలలో, నాకు నచ్చినవి మరీ కొద్ది. ఆ కొద్ది ఇళ్లవారూ, "కుటుంబాన్ని ఎన్నాళ్ళలో తీసుకొని వస్తారు?" లాంటి ప్రశ్నలు వేసేవారు.

ఏం చెప్పను -? సమాధానంగా... వారికేం సమాధానం చెప్పకుండా, మరో వీధికి నా ప్రయాణం సాగించేవాణ్ణి.

ఒకనాటి ఆదివారం, మధ్యాహ్నం ఓ పెద్ద మేడ ముందు క్షణమాగి, ముచ్చట వేసి లోనికి వెళ్లాను. ఆ మేడలో అద్దెకు భాగాలుంటాయని కాని, అలాంటి శ్రీమంతులు అద్దెల మీద జీవిస్తారనిగాని కాదు. అయినా వెళ్లి హాలులో ఉయ్యాల బల్ల మీద కూర్చొని ఒంటరిగా చదరంగం ఎత్తులు వేసికొంటున్న ఆయన్ని, "ఏవైనా అద్దెకు భాగాలున్నాయా?"అని అడిగాను.

ఆయన నా మాట వినిపించుకొన్నట్లు లేదు. ఏవో ఎత్తులు, పై ఎత్తులు వేసికొంటూ అలాగే ఉండిపోయాడు.

మరోమారు అడిగాను. సమాధానం లేదు కదా, అసల్లాయన నా కేసి చూచినట్లే లేదు. మరోమారు అడగటమా, లేదా అని అనుకొంటూ ఉండగా, మేడ మెట్ల మీద నుండి "మామయ్యా!" అంటూ వచ్చి నన్ను చూచి ప్రశ్నార్థకంగా నిలిచి పోయింది ఒకామె. ఆమే సుందరి!

ఆయన, అమె మేనమామగారు దాశరథి. అంతటి గృహంలోను వాళ్ళిద్దరే! మరెవ్వరూ లేరు. అటు సుందరి తల్లిదండ్రులు, ఇటు దాశరథి భార్య..... అంతా గతించగా దాశరథి, సుందరి మిగిలారు. శ్రీమంతులు. కారు, తోట, బంగళా, బోలెడు మణి మాన్యాలు ఉన్నాయి.

ఇవి నేను తరువాత తెలుసుకొన్న విషయాలు.

దాశరథిని వృద్ధాప్యం ఆవరించిందనే విషయం నిర్వివాదాంశం అన్నట్లు తెల్లగా నెరిసిపోయిన జుట్టు, ముడతలు పడుతూన్న శరీరం సాక్ష్యం ఇస్తున్నా, 'జీవితంలో ఎంతో కోల్పోయిన వ్యక్తి కావటం మూలాన అలా అయిపోయాడు' అనే వాదానికి అస్కారం లేకపోలేదు.

50 సంవత్సరాలుంటాయి. ప్రపంచం ఎటు పోయినా ఆయనకు పట్టదు, ఆ చదరంగం ఆట తప్ప. అంతా 22 సంవత్సరాల వయస్సన్నా సరిగ్గా లేని సుందరే చూచుకోవాలి.

దాశరథివి రెండే అభిరుచులు. తీరిగ్గా ఉయ్యాల బల్లమీద కూర్చొని చదరంగపు ఎత్తులు వేసికోవటం, లేకుంటే సోఫాలో కూర్చొని చుట్టలు కాల్చుకోవటం. ఆ గృహంలోని వంట మనిషి నుండి, తోటమాలి వరకు అందరికీ యజమాని అంటే సుందరే!

సుందరి మాటకున్న విలువ మొదటి రోజే తెలిసింది నాకు-... ఆ రోజలా, మేడ మెట్ల మీద నుండి దిగి వచ్చిన సుందరి క్షణంసేపలాగే ఆగి, నేను వాళ్ళ మామయ్య కోసం వచ్చాననుకొని, "సోఫాలో కూర్చోండి" అని ఆహ్వానించింది.

కొంచెం బెరుగ్గానే కూర్చొన్నాను.

"మామయ్యా... కొంచెం సమాధి నుండి లేచి, వచ్చిన పెద్దమనుషులనైనా గుర్తించకుంటే ఎలా?..." అంటూ ఆయన్ని నిద్ర లేపింది.

నిద్ర నుండి మేల్కొన్నట్లే - 'ఏం కావాలి -?' అన్నట్లు చూచారాయన.

"అద్దెకిచ్చే భాగాలు-' అన్నాను.

ఆయన మాట్లాడలేదు. నా ప్రశ్న అర్థం కానట్లే కనిపించారు. కాని సుందరి మాట్లాడింది:

"అద్దెకు భాగాలా?... అబ్బే లేవండి. మామయ్య చదరంగపు స్నేహితులేమో అనుకొన్నాను."

లేచాను, బయట రోహిణి ఎండ మండిపోతూంది.

"పోనీ కొంచెంసేపు కూర్చోండి. ఎండ మండిపోతూంది"అంది సుందరి.

ఆ చదరంగపు బల్ల ముందే కూర్చొన్నాను. దాశరథి ఉత్తేజితుడైనట్లే కళ్ళు పెద్దవి చేసి- "వేద్దామా, ఒక్క ఆట" అన్నాడు. కానిమ్మన్నాను.

ఆట ప్రారంభించాం. అజ్ఞాతంగా నాలో ఉన్న ప్రతిభను దాశరథి రెచ్చగొట్టి వెలికి తీశాడు. ఎంత కాలం హరించి పోయిందో... చీకటి పడింది... సైరను కూసింది, ఆట ముగిసేపాటికి. దాశరథి కౌగలించుకొన్నంత పనిచేశాడు.

"ఎన్నాళ్ళయింది, ఇలాంటి జతతో ఆట ఆడి" అని పొంగిపోయాడు.

"వస్తాను" అన్నాను లేస్తూ.

ఎక్కడ విన్నదో, "మాష్టారూ! క్షమించాలి, మీకు ముందు చెప్పనందుకు. మీరూ మాతోనే భోజనం చేయపోతున్నారు, ఈ పూట. వంట సిద్ధంగా ఉంది" అంది సుందరి.

"అబ్బే, ఎందుకూ?" అన్నాను.

"కాదు, నన్ను క్షమించాలి -" దాశరథి రెండు చేతులు పట్టుకొన్నాడు.

తువ్వాలు తీసికొనివచ్చి, ఇచ్చి స్నానాల గది కేసి దారి తీసింది సుందరి.

సుందరి మాటకున్న విలువ అల్లాంటిది. తప్పించుకోవటం సాధ్యం కాదు.

భోజనం అవుతూ ఉండగా, అయ్యాక, చదరంగాన్ని గురించి అనర్గళంగా ఉపన్యాసం ఇస్తున్నాడు దాశరథి. తాంబూలాలు వేసికొంటూ ఉండగా సుందరి అంది - "మామయ్యను ఈనాడంత సంతోషంగా మరేనాడూ చూడలేదండి మాష్టారూ! ఈ ఇంటిలో అద్దెకు భాగాలు లేవు కాని, మీరు మాత్రం ఈ ఇంటిలో

ఉండిపోతున్నారికమీదట. ఈ ఉత్తరపు వైపు గది మీది."

అంతే! ఆ ఇంటిలో ఒక మనిషినయ్యాను నేనా నాటినుండి. ఏనాటి ఋణానుబంధమో, ఆ ఆలయంలో నాకింత చోటు దొరికింది.

సుందరి బి.ఎ. ఆనర్సు చదువుతూంది, యూనివర్సిటీలో. ఎంతో చలాకీగా ఉండేది. సుందరి మూలంగానే మధుసూదనం, భావరాజు పరిచయ మయ్యారు. వాళ్లిద్దరూ సుందరి క్లాస్‌మేట్స్.

మధుసూదనం జడ్జిగారబ్బాయి. కాలేజీ విద్యార్థి సంఘానికి అధ్యక్షుడు. పచ్చగా, కోలమోముతో మిల మిల లాడే కళ్ళతో బాగానే ఉంటాడు. స్కూటరు మీద వస్తూ ఉంటాడు, సుందరి కోసం.

భావరాజు రచయిత. భావకవిత్వం వ్రాస్తాడు. వ్రాసిన దానికంటే బాగా చదువుతాడు. చదువుతూ బాగా బాధ పడతాడు. జులపాల జుట్టు, గుండ్రటి ముఖం.... అందంగానే ఉంటాడనాలి.

సుందరి కాలేజీ విద్యార్థినీ ప్రతినిధి. ఆమెకున్న రాజకీయ, సాంస్కృతికాభిరుచుల చిహ్నం, వీళ్లిద్దరితోటి స్నేహం. వీళ్ళ ముగ్గురికీ నేను మాష్టారినే! జీవితం చూపిన అనుభవాల సుడిగుండాల నుండి తేరుకొని చూచుకొనేపాటికి కొన్ని పలిత కేశాలు, కంటి క్రింద నల్లటి చారలు, ఎక్కడో మేల్కొంటున్న వార్ధక్యపు ఛాయలు, నన్ను ఆశ్రయించాయని తెలుసుకొన్నాను. 45 సంవత్సరాల వ్యక్తి పెద్ద తల కింద లెక్కే! అనుమానం లేదు. అందువల్లనే అనుకొంటాను, వాళ్ల ముగ్గురికి నేను, మాష్టారిని.

అలాంటి నన్ను - "మేష్టారూ! ప్రేమంటే ఏమిటి-?" అని, సూటిగా సుందరి ప్రశ్నించింది, ఒకనాటి సాయంత్రం, గదిలో కూర్చొని చదువుకొంటూ ఉండగా.

గతుక్కుమన్నాను.

'ఈ పరబ్రహ్మ స్వరూపం ఏమిటి అన్నట్లు!' ఉక్కిరి బిక్కిరియ అయ్యాను. అసలిలాంటి ప్రశ్న సుందరి నన్నడగటమేమిటి?

తెల్లపోయి చూచాను. మెదడంతా పని మానివేసినట్లు అన్పించింది. ప్రేమను

గురించి, ఆలోచించి ఎన్నాళ్లయింది! నాకు అనుభవమైన ప్రేమ వృత్తాంతమేనాటిది? ఈ జీవితంలో ప్రేమ జలధి ఇంకిపోయి 15 సంవత్సరాలయింది. కనులలో నా ప్రేమమూర్తి 'సరూ' మెదలింది.

ప్రేమంటే ఏమని చెప్పను? 15 సంవత్సరాలు వెనక్కి వెళ్లి, సరూ అనే నా ఆత్మ బంధువు ఉండేది. ఆమెను అడిగి వస్తానని చెప్పనా?

సమాధానంలేక నిశ్చలంగా ఉన్న నన్ను చూచి- "అదికాదు మాష్టారూ! ప్రతివాడూ ప్రేమ, ప్రేమ అంటూ ఇదే పాట....అబ్బా! విసుగు పుడుతూంది" అంది సుందరి.

అప్పటికి అర్థమయింది నాకు - 'నాముందున్నది సుందరి ప్రశ్న కాదు, ఆమె ఎదుర్కొంటున్న సమస్య' అని.

"దానిదేముందమ్మా, ఇది లోకం. పైగా అట్టే ఎదిగీ ఎదగని సమాజం మనది. పట్టించుకోకుండా పోతే పోతుంది" అన్నాను.

"కాకుంటే నేను మాత్రం ఈ జాబులన్నీ చదువుతూ కూర్చొన్నానా మాష్టారూ? వచ్చినవి వచ్చినట్లు, కవర్లన్నా విప్పకుండా చింపి పారవేస్తున్నాను. ఎటొచ్చి అందరిలా మధుసూదనం కూడా -" చిరాకుగా ఆగిపోయింది సుందరి.

ఆశ్చర్యపోయాను. 'మాష్టారూ, మాష్టారూ' అని ఎంతో అమాయికంగా ఉండే మధుసూదనం!

"మధుసూదనమా...?" అన్నాను.

"ఆఁ. మధుసూదనమే! సాయంత్రం బీచిలో! ప్రేమట... ఒంటరిగా చెప్పాలని ఎన్నాళ్లనుండో ప్రయత్నిస్తున్నాడట. అవకాశం చిక్కింది కాదట.... ఏవేవో మాట్లాడాడు..." ఆవేశపు పాలును నిర్లక్ష్యంతో కలిపి మాట్లాడింది సుందరి.

"పోనీలే... నేను చెపుతాను మధుసూదనానికి" అన్నాను, ఏమనాలో తోచక.

"నేనే చెప్పాను. వెర్రి మొర్రి ఆశలు పెట్టుకో వద్దని, ఇలాంటి అనాలోచితమయిన అధిక ప్రసంగాలతో స్నేహాన్ని కలుషితం చేయవద్దని, అంది సుందరి.

సుందరి కేసి చూచాను.

'నిజాయితీని, నిర్భయాన్ని ఆభరణాలుగా ధరించిందా?' అనిపించింది.

"వస్తాను మాష్టారూ!" అంటూ వెళ్లిపోయింది మేడ పైకి.

సుందరి పైకి వెళ్లాక ఆలోచించాను, సాగిపోతున్న ఈ ప్రగతి పథంలో స్త్రీ స్థానం, భద్రతలను గురించి ఎందుకో నిరుత్సాహం, భయం వేసింది.

మధుసూదనాన్ని గురించి ఆలోచించాను. అతని తప్పు కనిపించలేదు. యువకుడు, స్త్రీనర్థం చేసుకోగల తరుణం కాని వయస్సది. పరవళ్లు తొక్కుతున్న హృదయాన్ని సుందరి ముందుంచాడు. అతనితో నాకున్న పరిచయాన్ని బట్టి వీలయితే ఏదైనా చెపుదామనుకొన్నాను. ఏం చెప్పాలో నిర్ణయించుకోలేకపోయాను.

పల్లెలోని పంట వసూళ్ళకు కాబోలు దాశరథి వెళ్లాడు. సంవత్సరం మొత్తం లోను, ఊరు వదిలి దాశరథి వెళ్లవలసిన పని అది ఒక్కటే!

నాలుగు రోజులు మధుసూదనం కనిపించనేలేదు. భావరాజు మాత్రం సుందరితో కారమ్సు ఆడుతూ కాలేజీ కబుర్లు చెప్పుకొంటూ కనిపించాడు.

నాల్గవనాటి సాయంత్రం మేడ వెనకాల తోటలో తిరుగుతూ ఉండగా "మాష్టారూ?" అంటూ వచ్చింది సుందరి.

"ఏమిటీ?" అన్నాను.

"జాలిలో నుండి ప్రేమ పుడుతుందా -?" ప్రశ్నించింది.

ప్రేమతో పెనవేసుకొన్న ఆ ప్రశ్న నాకు, క్రిందటి జన్మలోని పాఠ్యాంశంలా తోచింది. ఏమిటో లీలామాత్రంగా సమాధానం గోచరించినట్లే గోచరించి అదృశ్యమయింది.

జాలిలో ప్రేమ పుడుతుందో, జాలే ప్రేమో, అసలు జాలి ముదిరితే ప్రేమగా మారుతుందో.... లేక ప్రేమ చిన్న చిన్న అణువులుగా విడివడి, జాలిలా ప్రవహిస్తుందో.... ఒకదాని రూపాంతరం మరొకటో, ఏమిటో చెప్పలేక పోయాను.

"అదేనండి, మధుసూదనం మళ్లీ సైన్సు లాబ్ వెనుక కనబడి, తన హృదయం భగ్నం అవుతూంది అని విలపించాడు" అంది.

'ఇదెక్కడి మధుసూదనం!' అనిపించింది.

గులాబీ పువ్వు నొకదానిని కోసి, దాని సౌందర్యాన్ని తిలకిస్తూ "మాష్టారూ!

మనుషులిలా ఎందుకు మాట్లాడతారో, దిగజారిపోయి, అర్థం కాదు నాకు. నాలో జాలి పుట్టి, తనను ప్రేమించాలట. ఏమిటిది?" అంది.

చీకటి పడింది.

"వెళదాం....." అన్నాను.

హాలులోకి వచ్చాం. హాలులో భావరాజు కూర్చొని ఏదో గీతాన్ని సన్నగా ఆలాపన చేస్తున్నాడు. సుందరి అతనితో కబుర్లలోకి దిగిపోయింది. నేను నా గదిలోకి వెళ్లాను.

మధుసూదనాన్ని కలుసుకుంటే బాగుండుననిపించింది. వెదక పోయిన తీగ కాలికి తగిలినట్లు మధుసూదనమే వచ్చాడు. ఆనాటి అర్ధరాత్రి 2 గంటలయి ఉంటుంది అనుకొంటాను. తలుపు చప్పుడైతే, తీశాను. మధుసూదనం. తలంతా చెరిగి ఉంది. కళ్ళు జ్యోతుల్లా ఉన్నాయి.

"ఏమటి మధుసూదనం?" అన్నాను.

"సుందరితో మాట్లాడాలి మాష్టారూ!" అన్నాడు.

"ఇంతటి అర్ధరాత్రి, పాపం! మంచి నిద్రలో ఉండి ఉంటుంది. ఇలారా...." అని నా గదిలోకి తీసుకొని వెళ్లాను.

"చూడు మధుసూదనం! నాగరిక ప్రపంచంలో ఉన్న మనలాంటి విద్యాధికులు స్త్రీల పట్ల మెలగవలసిన పద్ధతి ఒకటి ఉందనే విషయం, నీవూ ఒప్పుకుంటావు కదూ?" అన్నాను.

మధుసూదనం పొరలి పొరలి ఏడ్చాడు. నిశ్చేష్టుణ్ణి అయ్యాను.

మధుసూదనం వయస్సును, సుందరి మాట్లాడిన తీరును సమన్వయ పరిచి, ఇదేదో మామూలు ప్రేమ పిచ్చి అనుకొన్నాను కాని, మధుసూదనం ఇంత గాఢంగా సుందరిపట్ల మనస్సు లగ్నం చేసుకున్నాడనుకోలేదు.

మధుసూదనాన్ని ఎలా ఊరడించాలో తెలియలేదు.

"మాష్టారూ! ఆమె నన్ను వివాహమాడకపోతే, నాకీ జీవితం అనవసరం" అన్నాడు.

ఏం సమాధానం చెప్పాలో అర్థం కాలేదు.

"ఏదో ఒకటి ఈ రాత్రి తేల్చుకోవాలని వచ్చాను. నా జీవితంలో ఈ రాత్రి మైలు రాయి..." ఏదేదో అన్నాడిలా.

అతని మనస్సు నొచ్చకుండా సుందరికి అతనిపట్ల ఉన్న భావాలు చెప్పాలని పించింది.

"మధుసూదనం! వివాహంలాంటి ముఖ్య విషయాలలో నిర్ణయాలను తీసికొనవలిసిన భాగస్వాములు ఇద్దరు అని నీకు తెలుసుగా! మరి సుందరికీ ఇష్టానిష్టాలుంటాయని నీవు గుర్తించాలి."

"మేష్టారూ, నిజం చెప్పాలంటే సుందరికి నేనంటే ఇష్టమే. నాతో తిరిగినట్లు మరెవ్వరితోనూ తిరగదు. ప్రేమ విషయాలు మాట్లాడుతుంది నాతో.... కాకుంటే ఏదో చులకనగా, నన్ను ఆటలు పట్టించాలని... ఇలా చేస్తుంది. అంతే!"

మధుసూదనం ఎంతటి పిచ్చి ఊహలో ఉన్నాడు! మధుసూదనాన్ని ఒక్క షరతు మీద పంపించి వేశాను, నేనే ఈ విషయం సుందరితో మాట్లాడి, ఆవిడ ఖచ్చితమైన అభిప్రాయం అతనితో చెప్పేటట్లు. మధుసూదనం తిరిగి వెళుతూ ఒకసారి జాలిగా, 'మాష్టారూ! నా జీవిత భవిష్యత్తు మీ చేతుల్లో వుంది' అన్నట్లు చూచి వెళ్ళాడు.

అతనలా వెళ్ళాక, ఈ ధర్మకర్తృత్వం ఎందుకు నెత్తిన వేసికొన్నానా అనిపిం చింది. ఒక విధంగా సుందరి ముందు మాట్లాడాలంటే నాకూ భయమే!

మధుసూదనం అర్ధరాత్రి వచ్చినట్లు సుందరికి నేను చెప్పనేలేదు. మరునాడు భోజనాలయ్యాక, తాంబూలం వేసుకొని సుందరి గదిలోకి వెళ్ళాను.

తలగడల మధ్య లతలా ఒయ్యారంగా ఒదిగిపోయి, టేబిల్ లైటు వెలుగులో ఏదో చదువుతూంది. నన్ను చూచి, "రండి మాష్టారూ!" అంది, కుర్చీ చూపుతూ.

కూర్చొంటూ "ఏమిటిది?" అన్నాను.

"ఏదో గీతం. భావరాజు కొత్తగా వ్రాసింది."

"బాగుందా?"

"ఆయన బాగానే వ్రాస్తారనుకోండి... ఇదేదో నిష్కామ ప్రేమను గురించట... నాకేమీ అర్థం కావటం లేదు" అంది.

ఇదే సమయమనుకొని ప్రారంభించాను - "అసలు ప్రేమ మీద నీ అభిప్రాయం ఏమిటీ?" అని.

సుందరి అదోలా చూచింది. ఫాన్ గాలికి, ఆమె ముంగురులు కదులుతున్నాయి. ఆ గాలికే ఆమె చేతిలోకి కాగితం ఎగిరి పోయింది. లేచి కూర్చొంటూ, "ప్రేమ మీద అభిప్రాయం అంటూ నాకేమీలేదు.మాష్టారూ! కానీ, ప్రేమ పట్ల నా నిర్ణయం ఉంది. ఈ జీవితంలో ఈ ప్రేమలకు దూరంగా తొలగి ఉందామని."

"అలాగైతే నీవు పరిపూర్ణమైన వ్యక్తివి కాకుండా మిగిలిపోతావు."

చిన్నగా నవ్వింది - "ఎవరన్నారు... మధుసూదనం అన్నాడా రాత్రి?"

గతుక్కుమన్నాను.

"రాత్రి గేటు మూసిన తోటమాలి రంగయ్య చెప్పాడు లెండి, మధుసూదనం వచ్చి వెళ్ళిన సంగతి. మధుసూదనాన్ని విజ్ఞతకు విఘాతం కానివిధంగా మసులుకోమని చెప్పటానికి మీరు జంకవలిసిన పనేమిటి మాష్టారూ...?" అని ప్రశ్నించింది.

సుందరి ముందు ముద్దాయి నయినాను. మరేమీ మాట్లాడక తిరిగి వచ్చి వేశాను. ఈ విషయం చెపితే, మధుసూదనం గోడు గోడు మంటాడు. ఎలా...? ఏమయినా సరే అతనికీ చేదు నిజం చెప్పక తప్పదు.

మధుసూదనం నన్నాశ్చర్యపరిచాడు. నే చెప్పిన సమాధానం విని, ఒక్క క్షణం ఎటో చూచినట్లు చూచి, ఏదో ఆలోచించి, "వస్తాను మాష్టారూ!" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

ఒకవిధంగా తృప్తి పడ్డాను.

దాశరథి తిరిగి వచ్చాడు పల్లెటూరి నుండి. తాను ఈ 10, 15 రోజులుగా చదరంగం ఆడకపోవటం వలన ఎంత నిస్సారంగా తయారయిందీ, అక్కడ ఆ పల్లెటూరిలో జీవితం తనకెలా కాలక్షేపం కాకపోయిందీ చెప్పి, నన్ను మూడు రోజులు సెలవు పెట్టమన్నాడు, ఏకధాటిగా చదరంగం ఆడుకోవటానికి.

దాశరథి భోజనమైనా మానెయ్యగలడు కాని, చదరంగం మాత్రం మానెయ్యలేడేమో అనిపించింది. కాని, చదరంగం కోసం పెట్టిన సెలవు మధుసూదనం

కోసం వినియోగించవలిసి వస్తుందని నే ననుకోలేదు. దాశరథి, నేను అలా చదరంగం దగ్గిర కూర్చొన్నామో లేదో పిడుగు లాంటి వార్త వచ్చింది ఫోనులో.

మధుసూదనం కారు క్రింద పడ్డాడట! ఈ వార్త వింటూనే సుందరి కెవ్వున కేకవేసి దిగ్భ్రాంతి చెందింది.

మరి కొద్ది సేపటికల్లా సుందరి, దాశరథి, నేను హాస్పిటలు చేరాము. మధుసూదనం ఒంటినిండా కట్లతో స్పృహలేని స్థితిలో ఉన్నాడు. ప్రమాదం లేదన్నారట డాక్టరు. భావరాజు, మరి కొందరు మిత్రులూ ఉన్నారక్కడ.

రోజూ స్కూటరు మీద వచ్చే మధుసూదనం, ఆ నాడలా నడిచి రావటం. అట్టే జనసందోహం కాని, కార్ల ఒత్తిడి కాని లేని అక్కడ కారు కింద పడటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది చాలా మందికి. నా దృష్టి సుందరి వైపు మళ్ళింది. సుందరి కనుల వెంట ధారాపాత నీరు కారుతూంది.

ఆశ్చర్యపోయాను. నా ఈ ఆశ్చర్యం రెండు మూడు దినాలలో ఎన్నో రెట్లు అయింది, సుందరి ఇరవై నాలుగు గంటలూ హాస్పిటల్లో మధుసూదనం పక్కనే కూర్చొని అతని సేవలో మునిగిపోవటంతో.

ప్రమాదం జరిగిన సాయంత్రం, "మాష్టారూ, మధు నాన్నగారికి నెల క్రితం బదిలీ అయి వెళ్ళిపోయారు దూరంగా. ఒక మధుకు అన్నీ మనమే. నాతో పాటు మీరూ శ్రమ తీసుకోవాలి" అంది సుందరి.

ఇంతటివరకు సుందరి నాకు నాగరికతా ప్రతిబింబమైన ఆధునిక యువతిగానే కనిపించింది. కాని, ఆమె మధుసూదనం పట్ల చూపుతున్న ఆ శ్రద్ధ, ప్రతి క్షణానా కంటికి రెప్పలా అతనిని అంటిపెట్టుకొని ఉండటం చూచాక, ఆమె పరిపూర్ణమైన స్త్రీగా గోచరమైంది. నిజంగా 22 సంవత్సరాలైనా నిండని సుందరిలో మూర్తీభవించిన ఆ సేవానిరతి, మాతృత్వపు ఛాయలు చూచి విస్మయం పొందాను. నే నక్కడ కేవలం ప్రేక్షకుడిలా ఉండి పోవలిసి వచ్చింది. అంతకంటే నేను చేయవలసినది, చేయకలిగింది ఏమీ లేదు. అంతా సుందరే చూచుకొనేది.

మధుసూదనాన్ని ఉంచింది స్పెషల్ రూములో అవటాన నేను, సుందరి రాత్రిళ్ళు కూడా ఉండటానికి వీలయింది. ఒకనాటి అర్ధరాత్రి లేచి చూచేసరికి

మధుసూదనం కాళ్ళను వాటర్ బాటిల్‌తో కాస్తున్న సుందరి కనిపించింది. నా కనిపించింది, 'ఎన్ని పూర్వ జన్మలలో సుందరి తల్లి పాత్ర నిర్వహించిందో'-అని.

మధుసూదనానికి, తల మీది గాయం తగ్గటం ప్రారంభించాక, హాస్పిటలు నుండి విడుదల చేయించి, సుందరి ఇంటికి తీసికొని వచ్చింది. డాక్టరువచ్చి, ఇంటి దగ్గిరే రెండు రోజులకోసారి కట్టు కట్టి పోయేవాడు.

ఓనాటి సాయంత్రం పోలీసు ఆఫీసరు వచ్చి, ప్రమాదం జరిగిన నాటి సంఘటనను గురించి ప్రశ్నించటంతో పోలీసు వారికి కేసు పెట్టవలసిన అగత్యం లేకుండా పోయింది కాని... నాకు మాత్రం ఆ సంఘటనను గురించి ఆలోచించ వలసిన అవశ్యకత ఏర్పడింది.

పోలీసు ఆఫీసరుతో తన పొరపాటు వలననే ప్రమాదం జరిగిందని... ఎవరి మీదా ఎలాంటి చర్య అవసరంలేదని చెప్పాడు మధుసూదనం.

మధుసూదనం మాటలు విన్నాక అతనే ఆత్మహత్య లాంటి దానికై ప్రయత్నించాడా అనే అనుమానం నాలో పురులు విప్పింది. సుందరి ఏదో పనిమీద కిందకు వెళ్ళినప్పుడు అడిగాను మధుసూదనాన్ని.

చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"మాష్టారూ, నిజమేదో, నటనేదో, తెలుసుకోవాలను కొన్నాను:నా పథకాన్ని అమలు జరిపి చూచాను. నటన నటనే! తేలిపోయింది. సుందరికి నా పట్ల ఉంది ప్రేమేనంటే, ఆ నాటి రాత్రి మీరు నమ్మారు కాదు" అన్నాడు మధుసూదనం.

మధుసూదనం ఒక విధంగా జీవితంలో సాహసి అనిపించింది. కాని వ్యక్తు లను గురించి అతనికున్న అంచనాలు, వారి ప్రవర్తనకు అతను చెప్పుకొనే అర్థం సరైనవేనా అనేది అనుమానాస్పదమైన విషయం. సుందరి మనస్సును అతను ముద్రించుకోవటంలో చాలా ముద్రారాక్షసాలు దొర్లాయనిపించింది.

మధుసూదనం పొరపాటు పడుతున్నాడనటానికి అట్టే చూపదగిన నిదర్శ నాలు లేవు. సుందరి ఆలోచనలు, ఆచరణ, అంతరాత్మ ఎవరికీ అర్థం కావు.

ఆనాటి అర్థరాత్రి వరకు దాశరథితో చదరంగం ఆడుకొని, మధుసూదనం గదికేసి వెళ్లాను. గది నుండి మాటలు వినిపిస్తున్నాయ్. కిటికి దగ్గరే ఆగిపోయాను.

"పిచ్చిమధు, ఎంతటి అవివేకమైన పని చెయ్యబోయావో చూడు! మనం ఎందుకు జీవించాలి, ఎందుకు జీవించకూడదు అనేది నిర్ణయించవలసింది మనం కాదు. భగవంతుడు. మన విధి భగవంతుడిచ్చిన జీవితమనే అవకాశాన్ని వినియోగించుకోవటమే! జీవితం సుఖాల ప్రోవూ కాదు. దుఃఖ సముద్రమూ కాదు. ద్వంద్వమైనది. రెంటినీ నిమిత్తమాత్రంగా మనం స్వీకరించాలి.

"ప్రేమంటావు. ప్రేమ పర్యవసానం శాంతి, ప్రశాంతత కదూ? ప్రేమను ప్రత్యేకంగా కొందరి కోసం పదిల పరచటం మన తక్కువతనాన్ని చూపుతుంది. సర్వ మానవ సౌభ్రాత్రం పెంపొందించుకొంటే ప్రతిదీ ప్రేమమయంగా, ప్రేమలోని అంతర్భాగంగా కనిపిస్తుంది.

"పిచ్చి మధు, నిన్ను నే నెందుకు ప్రేమించటం లేదు..... ప్రేమిస్తున్నాను.... నాకే ఒక సోదరుడంటూ ఉంటే ఇలాగే ప్రేమించేదాన్ని...."

మధు విషయం నాకు తెలియదు. నేను మాత్రం స్తబ్దత చెందాను. సుందరి పట్ల నే నేర్పరుచుకొన్న భావాలు సత్యదూరం కావు. ఆమె ఒక మహత్తరమైన వ్యక్తి. మధు సమాధానం కోసం కొన్ని క్షణాలు వేచి ఉన్నాను. అతని నుండి ఎలాంటి సమాధానమూ లేదు. 'బహూశా అతను సన్నగా విలపిస్తూనైనా ఉండాలి, లేదా అతని జ్ఞాననేత్రం తెరుచుకొని సుందరిలోని అత్యున్నత భావ శిఖరాలను, ఆమె మానవత్వంలోని వైభవాన్ని నిశ్చేష్టితమై చూస్తూ అన్నా ఉండాలి' అనిపించింది.

నా గదికి వచ్చేసి సుందరిని గురించి ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాను. ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో... తెల్లగా తెల్లవారినంతవరకూ మెలకువ వచ్చింది కాదు. అదీ పనిమనిషి పమిడమ్మ వచ్చి లేపింది. పండ్లు తోముకోవటానికి స్నానాలు గదివైపు పోబోతూండగా పమిడమ్మ చెప్పింది.

"అమ్మగారు కారేసుకుని పొద్దున్నే రైలుకాడి కెళ్ళారయ్యా."

"ఎందుకు-?" అన్నాను.

"ఏమో!" అంటూ తన ఆశ్చర్యాన్ని కొంత నాకూ పంచిపెట్టింది పమిడమ్మ.

పండ్లు తోముకుని బయటకు వచ్చేపాటికి గారేజిలో కారు నుంచి వస్తున్న సుందరి కనిపించింది. ఎలాగానో ఉంది. రేగిన జుట్టు, నలిగిన బట్టలు, అలసట

చెందిన మోము. సుందరి అలా బయటకు వెళ్ళటం ఊహించలేని విషయం. నాతో పాటే నా గదిలోకి నడిచి, "మాష్టారూ, ఈ జాబు చదవండి" అంటూ ఓ కాగితం నా ముందుంచింది.

"సుందరీ,

నేను, దేనినీ భరించలేని వ్యక్తిని. క్వొన్నాళ్లు నీ ఎడల విరహాన్ని భరించలేక పోయాను. ఇప్పుడు నీ మంచితనాన్ని భరించలేకపోతున్నాను. నేను వెళుతున్నాను.

కృతజ్ఞుణ్ణి
మధుసూదనం."

మధు ఉదంతం ఇలా ముగుస్తుందని అనుకోలేదు నేను.

"ఈ జాబు ఎవరిచ్చారు?" అన్నాను.

"తెల్లవారుజామున 5 గంటలకు మధుకు టెంపరేచరేమైనా ఉందేమో చూదామని వెళ్లాను అతని గదిలోనికి. టేబుల్ పైన ఈ జాబుంది. క్రిందికి వచ్చాను. గేటు తెరిచి ఉంది. ఎలాగైనా మధును ఆపాలని రైలు స్టేషనుకు వెళ్లాను. మధు కనిపించలేదు."

సుందరి కనులలో రెండు కన్నీటి బొట్లు కనిపించాయి. "మాష్టారూ! నేనేం చేశానని మధు ఇంత నిర్దాక్షిణ్యంగా ప్రవర్తించాలి చెప్పండి?" అని ప్రశ్నించింది.

"నిర్దాక్షిణ్యమేముందమ్మా... ఏదో తన తల్లి దండ్రులను చూడాలనుకొని వెళ్ళి ఉంటాడు" అన్నాను.

"అంతేనంటారా? అయితే నాకు చెప్పే వెళ్ళవచ్చుగా. కారులోనే స్వయంగా వదిలిపెట్టి వచ్చేదానినిగా. తనకింత ప్రమాదం జరిగినా, తన తండ్రికి వ్రాయవద్దన్న వ్యక్తి ఇలా సరిగ్గా నడవలేని ఆ కాళ్లతో, చీకటిలో ఏం కర్మ వచ్చిందని ఇలా పారిపోవాలి?"

కిటికీ నుండి లోపలికి అప్పుడే వస్తున్న సూర్యకిరణాల వెలుగు సుందరి చెంపలపై, కారిపోతున్న ఆ కన్నీటి ధారల మీద పడుతూంది. ఆ కన్నీటి ధారలను చూచిన నేనేమనగలను? ఎలా ఓదార్చగలను?

వెలికి వస్తున్న దు:ఖానికి ఈసటను చేర్చి విస విసా వెళ్ళింది సుందరి నా గది నుండి.

ఆ నాడల్లా సుందరి నాకు కనిపించలేదు. ఏమిడమ్మ నడిగితే, మేడపై తన గదిలో ఏకాంతంగా తలుపులు వేసుకొని ఉందని చెప్పింది. స్నానం చేసిందట. అంతే! భోజనం, కాఫీ ఏమీ తీసుకోలేదట.

ఇంత జరుగుతున్నా దాశరథికి ఏమీ పట్టినట్టు లేదు. అసలు తెలియదు. చదరంగాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్నాడు. రాత్రి తనకొక కల వచ్చిందట. ఒకటే ఒక ఎత్తు... ఎలా పడిందో తనకే తెలియదుట. ఆ పోటీదారులంతా ఆశ్చర్యపోయి తలలూచారట! ఏదో ఇలా మాట్లాడాడు చాలసేపు.

సాయంత్రం ఆట మొదలుపెట్టి ఆడుతున్నాం కాని, నా మనస్సు ఆట మీద లగ్నం కాలేదు. మధుసూదనాన్ని గురించి, సుందరిని గురించి ఆలోచిస్తూంది.

"మాష్టారూ, మీ రాజును కాచుకోండి" అంటున్నాడు మధ్య మధ్య దాశరథి.

సరిగ్గా 5 గంటలయి ఉంటుంది. సుందరి మేడ మీద నుండి దిగి వచ్చింది. వస్తూనే, "మాష్టారూ, బీచికి షికారు వెళదామా?" అంది.

'సరే'నన్నాను.

దాశరథి, "వీలుంటే అక్కడో ఎత్తు వేసికొందాం" అంటూ చదరంగపు సామానుతో బయలు దేరాడు. దారి పొడవునా సుందరిని గమనించాను. ఏదో ఆలోచనా భారంతో కృంగి ఉంది.

బీచి ఒడ్డున ఆపి కారులోనే ఉండిపోయాడు దాశరథి, నేను, సుందరి నీటి ఒడ్డున నడుస్తూ వెళ్ళాం. అలలు తమ చివరి మజిలీ, మా పాదాల చెంతగా ఆపి, తిరోగమించడం గమనిస్తూ... మౌనంగా... అలా ఎంత దూరం నడిచివెళ్ళామో... కనుచీకటి పడుతూంది. వెనక్కి తిరిగి చూస్తే దూరంగా బీచిలోని వెలుతురు కనిపిస్తూ, అక్కడి ధ్వని వినిపిస్తూంది.

"మాష్టారూ! ఈ రోజంతా ఆలోచించాను, మధు విషయం. మధు అలా కావటానికి కారణం నేనేనేమో అనిపించింది. నేనే అంతటి చనువు ఇవ్వక, స్త్రీ పురుషద్వేషాన్ని క్షణ క్షణానా పాటించినట్లైతే ఇలా జరిగేదీ కాదు. ఈ నాడిలా మధు చదువు మానేసి వెళ్లేవాడూ కాదు" అంది.

వెనకోసారి మధుసూదనం సుందరి తనతో ప్రేమను గురించి మాట్లాడు

తుందన్న మాటలు జ్ఞాపకానికి వచ్చాయి నాకు.

"ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాను మాష్టారూ! కొంచెం అహితమైనా సరే, - ఎలాంటి సంఘటనలు, పరిణామాలు ఎదురయ్యేట్లున్నా ఇకముందు నిష్కర్షగా ఉండ దలిచాను" అంది సుందరి.

సుందరి అనేదేమిటో అర్థం కాలేదు. తను నిష్కర్షగా ఉండవలసిన వ్యక్తి వెళ్ళిపోయాడు. అతగాడు మళ్ళీ తిరిగి వస్తాడనా ఆమె ఉద్దేశ్యం?

"ఇంకా మధుసూదనం తిరిగి వస్తాడనా నీ నమ్మకం?" అని ప్రశ్నించాను.

"లేదు -"

"మరి?"

"నా భవిష్యత్కార్యక్రమం మధును గురించి కాదు. భావరాజు విషయంలో."

నేను ఆశ్చర్యపోయానంటే చాలదు.

కొన్ని క్షణాల తరువాత "భావరాజా?" అన్నాను.

"అవును. అతనికీ నన్ను పెండ్లి చేసికోవాలనే! అతనికే ఏమిమటి, మా కాలేజీలో కొందరు లెక్చరర్ల నుండి జీతాలు కట్టించుకొనే సీతారామయ్య వరకు అందరికీ అదే ఆలోచన. వీరందరికీ నేను అనే ఈ వ్యక్తి పట్ల అనురాగం అని కాదు. నా బంగళా, తోట, కారు, పల్లెలో ఉన్న మా పొలాలు, బాంక్‌లో ఉన్న నా అక్కౌంటు - వీటి పట్ల ప్రీతి."

"భావరాజును సరిగ్గా అర్థం చేసుకొన్నావో లేదో సుందరీ... ఇతనేనాడైనా నీ పట్ల ఇలాంటి భావనను వెల్లడించాడా?"

"ఎంత పిచ్చివారు, మాష్టారూ... మీరు. 'అతడా భావాన్ని చూపని క్షణం అంటూ ఉందా' అని నా ప్రశ్న. ఆ గీతాలలోని ఆ రూపరహిత స్వప్న సుందరి ఎవరో కాదు, నేనేనట. ఎన్నో గీతాలు వ్రాసి అతని గది నిండా పరిచాడు. నే నంగీకరిస్తే నా హృదయం మీద పరుస్తాడట"

సుందరి, నేను వెనక్కి తిరిగి వచ్చివేశాం.

దాశరథితో పాటు భావరాజు కారులో కూర్చొని ఉన్నాడు. చదరంగంపై తాను వ్రాసిన గేయాన్ని కామాలు చదివి వినిపిస్తున్నాడు.

మాతోపాటు భావరాజూ తిరిగి వచ్చాడు బంగళాకు. ఆ రాత్రికి అక్కడే మాతో భోజనం చేసి ఉండిపోయాడు కూడా.

★ ★ ★

మధుసూదనం వెళ్ళిపోయినట్టే, భావరాజూ వెళ్ళిపోయాడు తెల్లవారేసరికి. అయితే భేదమల్లా అతనిలా ఇతను జాబులాంటిదేం వదిలి వెళ్ళలేదు. సుందరి మధు వెళ్ళిననాడు బాధ పడినట్లు బాధపడలేదు.

"భావరాజు మధు కంటే గుండె నిబ్బరంగల మనిషండీ మాష్టారూ" అంది సుందరి.

ఆ క్రిందటి రాత్రి ఏం జరిగింది నేనడగలేదు.

15 రోజుల గడిచేపాటికి శుభలేఖ వచ్చింది, భావరాజు పెళ్ళని.

"ఆయన మేనమామ కూతురే పెండ్లి కూతురు" అంది సుందరి.

"నీ కెలా తెలుసు?"

సుందరి అదోలా చిన్నగా నవ్వి ఆనాటి రాత్రి సంఘటన చెప్పింది.

"నీపట్ల నాకున్న అనురాగం, ప్రేమ, ఆదరణ అన్నీ ఒక సోదరి, తన సోదరునిపట్ల చూపేవని నీకు తెలుసా?" అందిట సుందరి. భావరాజు తెల్లపోయాట్ట. ఏదో బాధపడుతూ చాల సేపు సిగరెట్లు కాలుస్తూ మేడ పైభాగం మీద అటూ, ఇటూ తిరిగాట్ట. చివరకు దిగివచ్చి, "ఈ విషయం ఏనాడో చెప్పవలసింది" అని విసుక్కొన్నాట్ట.

"ఆ తప్పు నాది కాదు. గ్రహించవలసిన బాధ్యత నీది. అయినా ఇప్పుడు మించిపోయింది మాత్రమేముంది?" అందిట సుందరి.

"చాలా మించిపోయింది. నిన్ననే విశాలాక్షిని నేను చేసికోనని వ్రాశాను మామయ్యకు."

"ఇంకా ఆ జాబు చేరి ఉండదు. వెంటనే వెళ్లు. ఆమె విశాలాక్షే అయితే, నీ జీవితంలో ఆమె సహాయ సంపత్తి చాలా అవసరం. నీ జీవిత నౌకకు ఆమె నేత్ర మౌతుంది" అందిట సుందరి.

పర్యవసానమే భావరాజు తెల్లవారేసరికి వెళ్ళిపోవటం. భావరాజు పెళ్ళికి

వీలుపడక వెళ్ళలేదు నేను. సుందరి వెళ్ళివచ్చింది.

"విశాలాక్షి... విశాలాక్షే కాదు మాష్టారూ... విశాల హృదయిని కూడా. ఇక నాకు భావరాజు విషయం దిగులు లేదు."

భావరాజు వ్రాసి, అప్పుడప్పుడు సుందరి దగ్గిర వదలి వేసిన ఎన్నో గీతాలలో కొన్నింటిని ఏర్చి కూర్చి, చక్కని పుస్తకంగా అచ్చువేయించి పెండ్లిలో విశాలాక్షికి బహుమతిగా ఇస్తూ "ఆ గీతాలలోని ఆ స్వప్న సుందరివి నీవే" అందిట సుందరి. పొంగి పోయిందట విశాలాక్షి.

అంతా చెప్పి, "పెండ్లికి మధు వస్తాడేమో అనుకొన్నాను.... రాలేదు. మధు జీవితమూ ఇలాగే సుఖాంతమైతే, నేను జీవితంలో ఓడిపోనట్టు మాష్టారూ" అంది సుందరి.

'సుందరికి జీవితంలో ఓటమి ఉంటుందా?' అనే ప్రశ్న నాలో కొన్ని క్షణాలు సుడులు తిరిగింది.

★ ★ ★

చేతిలోని గులకరాయిని విసిరి పుచ్చుకొని వేసినట్లు, అక్కడ నుండి 500 మైళ్ళ దూరానికి విసిరివేశారు, బదిలీ అనే పేరుతో నన్ను, దాశరథి, సుందరిల సాంగత్యంలో కాలాన్ని మరిచి సుఖిస్తున్న నాకు ఈ బదిలీ వార్త బాధాకరమైనా (గత్యంతరం లేని నాడు మానవులకు బాసటగా నిలిచే) "ఇది జీవితం" అనే వేదాంతాన్ని స్మరించి ఊరుకోగలిగాను. కాని దాశరథి, సుందరి పిడుగు పడినట్లే నిర్ఘాంతపోయారు.

దాశరథి ఆనాడల్లా చదరంగపు బల్ల ముందు దిగులుగా కూర్చొండి పోయాడు.

"ఇల్లా జరగటానికి వీలులేదు మాష్టారూ! ఏమయినా సరే, మీరుండి పోవలసినదే. కాకుంటే మాత్రం, ఈ ఉద్యోగం చేయకుంటే... ఏం?" అంది సుందరి.

సుందరి భావం నాకు తెలుసు, ఆమె అభిమానానికి కృతజ్ఞత చెప్పి, "జీవితంలో సంయోగ, వియోగాలు లేకుంటే సంపూర్ణత ఉండదు. ఇది నా అనుభవం" అన్నాను.

"అంతేనంటారా?" అంది దీనంగా.

నా బదిలీ పట్ల సుందరి ఎంతో అసంతృప్తి అనుభవించింది, నే నక్కడున్న చివరి మూడు రోజులలోను.

ప్రయాణమైన నాడు, దాశరథి, సుందరి రైలు వరకూ వచ్చారు. వీడ్కోలు ఇవ్వటానికి. రైలుకు ఆలస్యం ఉంది. దాశరథి నాకు బహుమతి ఇవ్వటానికి తాను ముందు రోజు తీసికొని వచ్చిన చదరంగపు బల్ల ఇంటి దగ్గిరే మరిచిపోయి వచ్చానని తిరిగి వెళ్లాడింటికి.

నేనూ, సుందరి ఫ్లాట్ ఫారమ్ మీద అటూ, ఇటూ నడుస్తూ కబుర్లలో పడ్డాం. ఆ ఊరిలోని నా ఉద్యోగ కాలం, వారితో నా పరిచయం, మేమెలా అన్యోన్యంగా ఉండిపోయిందీ సమీక్షించి సింహావలోకనం చేసుకొన్నాము.

ఎంతటి మధురస్మృతి!

"మాష్టారూ! అమ్మా, నాన్న ఎలా ఉండేవారో సరిగా గుర్తు లేదు. ఆ ఆత్మబంధువులు ఏనాడో విడనాడి పోయారు. అలాగే ఒక్కొక్కరే వారి ఆత్మీయతను పంచిపెట్టి విడనాడి పోతున్నారు. ఈనాడు మీరు వెళ్ళిపోతున్నారు. మిగిలింది మామయ్య ఒక్కరు. ఆ మామయ్యా ఏనాడో ఈ ప్రపంచపు ఏ మారుమూలకో చదరంగపు మిత్రులను వెతుక్కొంటూ వెళ్ళిపోతారు. నే నొక్కర్తెను, ఏకాకినిగా మిగిలిపోతాను కదూ?..." అంది సుందరి.

సుందరి మోముకేసి చూచాను.

రెండు కనులలోనూ, ముత్యాల్లా రెండు కన్నీటి కణాలు. వాటిలో తీరని అసంతృప్తి... బేలతనం. మొదటిసారిగా నాకు సుందరి స్త్రీగా, అసహాయినిగా కనిపించింది.

'అవును. సుందరి స్త్రీ! ఆమెకూ తోడూ, నీడా, కావాలి' అనిపించింది.

ఫ్లాట్‌ఫారం చివర గానుగచెట్టు, దానికింద సిమెంటు బల్ల. దానిమీద కూర్చొంటూ - "ఒక్క విషయం అడుగుతాను చెపుతావా?" అన్నాను.

"ఏమిటి?" అన్నట్లు చూచింది.

"నీకసలు వివాహం చేసుకోవాలని ఉందా?" అన్నాను.

ఎటో చూస్తున్నట్లు ఉండిపోయి పొడిగా నవ్వటానికి ప్రయత్నం చేసింది.

"స్త్రీకి జీవితంలో తోడు కావాలి. ముఖ్యంగా నీడ కావాలి-" అన్నాను.

కొన్ని క్షణాలు ఆలోచిస్తూన్నట్లే ఉండిపోయింది.

"భగవంతునిలాంటి వ్యక్తి తోడు నీడగా దొరికితే స్వీకరించాలనే ఉంది మాష్టారూ" అంది.

ఏమిటో ఆమె విచిత్రమైన వ్యక్తి. అంతకంటే మరేమీ ఆలోచించటానికి టైము లేకపోయింది, రైలు ప్లాటుఫారం మీదకు వస్తున్నట్లు కనిపించటంతో. దాశరథి వచ్చాడు. బరువైన హృదయంతో వారి దగ్గిర నుండి సెలవు తీసుకొన్నాను.

★ ★ ★

నేను కొత్తగా వచ్చిన ప్రాంతమంతా పుణ్యక్షేత్రాలతో నిండి ఉన్న ప్రాంతం. ఓసారి ఏదో మేళా లాంటిది జరుగుతూ ఉంటే, దానిలో భావరాజు కనిపించాడు. నేను గుర్తు పట్టలేదు. అతనే గుర్తు పట్టి, "మాష్టారూ!" అంటూ వచ్చాడు. చాలా మారిపోయాడు. వెనకటి ఆ జులపాల జుట్టు లేదు. కత్తిరించి హాయిగా క్రాఫ్ చేయించుకొన్నాడు. చూపు కూడా ఎటో చూస్తున్నట్లు కాక బాగానే ఉందనటానికి నిదర్శనం, అంతటి ప్రజలో అతగాడు నన్ను గుర్తించటమే! ప్రక్కనే భార్య ఉంది. నాకు పరిచయం చేస్తూ, "మాష్టారు అని చెప్పేవాణ్ణి, వారే వీరు" అన్నాడు.

అంతటి వీధిలోను, నేనెంత వారించినా వినకుండా వంగి నా పాదాలకు సమస్కరించింది ఆమె.

"సుమంగళీభవ" అన్నాను. నా నివాసానికి రమ్మన్నాను. కాదని, వాళ్ళ హోటలుకు తీసికొని వెళ్ళారు నన్ను.

భావరాజు చెప్పిన మరో విషయం - మధుసూదనం పెళ్ళిని గురించి. ఎవరో పెద్ద వ్యాపారస్తుని కుమార్తెను పెండ్లి చేసుకొన్నాడట. ఇప్పుడు మామగారితో కలిసి వ్యాపారం చూచుకొంటున్నాడట.

మధుసూదనం భగ్న ప్రేమికుడిలా మారిపోతాడని ఏ నాడూ భావించని నాకీ వార్త ఎలా జరగాలో అలాగే జరిగింది అనిపించింది.

సుందరి విషయం అడిగాను.

తెలియదన్నాడు. ఎమ్.ఎ. ఫిలాసఫీలో చేరినట్లు చెప్పాడు. ఆమె జీవితాన్ని ఆట వస్తువుగా చేసి కొంటున్నదట. 'స్త్రీకి అంతటి స్వేచ్ఛ పనికిరాదు. దానివలన

అనర్థాలేమిటో సుందరి జీవితమే సాక్ష్యం' అంటూ చాలాసేపు మాట్లాడాడు, సుందరి గురించి ఏమీ తెలియదని ప్రారంభించిన భావరాజు.

ఆ మరునాడు భావరాజు, అతని భార్య వెళ్ళిపోయారు.

"ఉంటాను బాబాయిగారూ!" అంటూ సెలవు తీసుకొంది అతని భార్య విశాలాక్షి. ఆ ఒకటిన్నర రోజులో, విశాలాక్షిని పరిశీలించి చూచాను. సుందరి ఆమెను గురించి చెప్పిన మాటలు నిజం. జీవితంలో భావరాజుకు ఆమె తోడు, నీడ కావాలి.

భావరాజు కనిపించి వెళ్ళటంతో సుందరి ఆలోచన ఎక్కువయింది నాలో. అంతకుముందు మరిచానని కాదు. ఆమె మరపురాని వ్యక్తి.

ఈ సారి అక్కడినుండి బదిలీ త్వరగానే అయింది ఉత్తర దేశపు ప్రాంతానికి. వెళ్ళి చేరాను. ఆరు నెలల తరువాత అనుకోని సంఘటన జరిగింది.

ఒకనాటి పొద్దున్నే హోటల్‌లో కాఫీ తాగి వస్తున్నాను. దాశరథి ఎదురయి, అమాంతం కౌగలించుకొన్నాడు. ఉక్కిరిబిక్కిరి అయ్యాను.

తానూ, సుందరి ఉత్తరదేశయాత్రకు బయలు దేరారట. సుందరి తీర్థ యాత్రలో పుణ్యక్షేత్ర దర్శనానికి ప్రాధాన్యమిస్తే, తాను కాస్మాపాలిటన్, మెట్రోపాలిటన్ సిటీస్ చూస్తున్నాడట.

"సుందరి ఎక్కడ?" అన్నాను.

కారులో సూర్యోదయానికి పూర్వమే బయలుదేరి వెళ్ళిందట, దగ్గిరలో ఉన్న పుణ్యక్షేత్రాన్ని చూచి రావటానికి. ఈలోగా తాను ఇక్కడ జరుగుతూన్న ప్రపంచపు చదరంగపు పోటీలను తిలకించటానికి ఉండిపోయాట్ట. రమ్మని లాక్కువెళ్ళాడు.

దాశరథి చెప్పేవరకు చదరంగపు పోటీల్ల విషయమే మరిచిపోయాను. పోటీలు చూస్తున్నంతసేపు తన్మయుడై ఉండిపోయాడు దాశరథి. నాకు మాత్రం 'సుందరిని ఎప్పుడు చూస్తానా?' అనే మనస్సు తొందర పెడుతూంది.

సాయంత్రం ఇద్దరమూ హోటలు గదిలో కూర్చొని సుందరి రాక కోసం ఎదురు చూస్తున్నాం. దాశరథి మధ్యాహ్నం ఆ పోటీలో యుగోస్లోవేకియా పోటీదారు వేసిన ఎత్తును గురించి మాట్లాడుతున్నాడు. ఆ ఎత్తు సరిగ్గా ఓసారి తాను కలలో

ఏదో పోటీలో ఆడుతూ వేసిన ఎత్తు లాంటిదట.

"చూచారా కలలకు అర్థం లేదనంటే నేను నమ్మను. ఆ మాటకొస్తే ఆ ప్రపంచ పోటీలను చూడాలని ఎన్నాళ్ళనుండి నా కలలు" అంటున్నాడు.

నా మనస్సు సుందరి రాకమీదనే లగ్నం అయి ఉంది.

రాత్రి 8 గంటలకు వచ్చింది. సుందరిని చూస్తూనే ఆశ్చర్యపోయాను.

యోగినిలా కనిపించింది వదులు వదులుగా వదలి వేసిన కేశాలు. ఆభరణాలు లేని మెడ. ఒక్కటే ఒక్క సన్నటి బంగారు గొలుసు, అదేదో జపమాలలా. పెద్ద కుంకుమబొట్టు. పసుపుపచ్చని చీరె, చేతిలో పూసజ్జ.

ఆ వేషంలో ఆమె సౌందర్యం ఇనుమడించిందా అనిపించింది.

నన్ను చూస్తూనే "మాష్టారే!" అని పొంగి పొరలి పోయింది. "పట్టండి" అని ప్రసాదం, మరచెంబులోని తీర్థం, "అకాల మృత్యుహరణం, సర్వపాప నివారణం, శ్రీవిష్ణు పాదోదకం పావనం శుభం" అంటూ ఇచ్చింది.

దాశరథి స్నానం చేస్తానంటూ బాత్ రూము కేసి వెళ్ళాడు.

"ఏమిటిదంతా?" అన్నాను.

"భగవంతుణ్ణి వెతుక్కొంటూ బయలుదేరాను మాష్టారూ! మీరు కనిపించారు."

"కొంపతీసి నన్ను భగవంతుణ్ణిగా చేస్తావా ఏమిటి?"

"ఏం?"

"అదేమిటి సుందరీ, నీవు పిలిస్తే ఏనాడైనా పలుకకుండా ఊరుకొన్నానా నేను?"

సుందరి నవ్వింది.

"కాని, మాష్టారూ! భగవంతుడు నాకు పలుకుతూనే ఉన్నాడు, ప్రతి పుణ్యక్షేత్రంలోను. ఎటొచ్చి, ఆ దివ్యమంగళ స్వరూపంలో కనిపించటం లేదు. అందుకే ఈ అన్వేషణా, శోధనా సాగిపోతున్నాయి" అంది అర్ధ నిమీలిత నేత్రాలతో సుందరి.

"నీ కెందుకా భగవంతుడు?" అన్నాను.

"ఎందుకేమిటి మాష్టారూ! నేను స్త్రీని. నాకు తోడు, నీడ కావాలి. కనిపిస్తే ఆ సత్య స్వరూపునికి పాదదాసినై కైంకర్యమొదామని."

నేనేమీ మాట్లాడలేకపోయాను. నిశితంగా సుందరికేసి చూస్తూ ఉండిపోయాను.

ఆ తరువాత ఎన్నో మాట్లాడుకున్నాం. తాను తిరిగిన క్షేత్రాలను గురించి చెప్పింది. ప్రసంగంలో భావరాజు కనిపించిన సంగతి చెప్పాను. ఆ మధ్య భావరాజు దంపతులను, మధుసూదనం దంపతులను రమ్మని ఆహ్వానించిందట. భావరాజు నుండి జాబే లేదట. మధు దంపతులు ఓ పది రోజులుండి వెళ్ళారట. మధు నూతన జీవితం పట్ల సంతృప్తి వెల్లడించింది సుందరి.

ఆ మరునాడు సుందరి, దాశరథి బదరీనాథ్ వెళ్ళారు. నన్నూ రమ్మంది సుందరి. సుందరి సాధించిన పరిపక్వ స్థితి నా కింకా రాలేదనిపించింది. వాళ్ళ వెంట వెళ్ళలేకపోయాను.

ప్రయాణం అయి వెళుతూ, "ప్రతి పుణ్యక్షేత్రంలోను మీరు మళ్ళీ కనిపించాలని భగవంతుణ్ణి వరం అడుగుతూ వెళతాను మాస్టారూ-" అంది సుందరి.

వాళ్ళు వెళ్ళాక ఆలోచించాను.

మధుకు, భావరాజుకు తోదు నీడ లేర్పడ్డారు, సుందరికి లోకరక్షకుడే తోడూ నీడ. నే నెవ్వరిని గురించీ బాధ పడనక్కరలేదు. ●

కథ వెనుక కథ :

రుక్మిణి అనే అమ్మాయి, మా ఆఫీసులో చాల కొద్ది కాలమే పనిచేసింది. తానేమిటో, తన పనేమిటో, సహోద్యోగుల వెర్రి మొర్రి వేషాలు పట్టించుకొనేది కాదు. ఆ చిన్న వయసులోనే, గుళ్ళు గోపురాల వెంట తిరుగుతూ, పూజలు పునస్కారాలలో మునిగి వుండేది. ఆ తరువాత సన్యసించి ఓ ఆశ్రమంలో వుండిపోయింది.

(ఈ మధ్య, ఆ ఆశ్రమం నిర్వహిస్తున్న స్మార్త విద్యాలయానికి విరాళాల నర్థిస్తూ కన్పించారామె)

★ *(ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక - 7.6.1967)* ★